

Richelii virtute ducis rediviva triumphant,
Lilia, et auratum culmen ad astra ferunt.
Flandria jam titubat; victa est Lotharingia;
Ibæri,

Germanique ruunt undique praecipites
Hinc quoque Borbonio regis micat ille favore.
Quodque dedit, merito nunc habet ille decus.

Τὸ τρίτον ἐπιγράμμα καθιέρωται εἰς ἔπαινον Γιλβέρτου Γωλμίνου. Τὸ τέταρτον εἶνε ἐρωτικὸν ἐπιγράμμα, φιλικὸν ἄθλημα. Τὸ πέμπτον εἶνε ἐπιτύμβιον εἰς τὸν φίλον του Δημητρίου. Τὸ ἕκτον εἶνε ἡθικὸν ἐπιγράμμα εἰς δώδεκα στίχους.

ΗΘΙΚΟΝ.

Ἔσκε πάρος μερόπεστι θεήλατον ἦθος ἀπάξειν
Οὐ πλοῦτῳ τιμᾶς, ἀλλ' ἀρετῇ μεγάλῃ
Τούνεκ' ἐν πάντεσσι μόνον τόδε κρήγυρον ἔλδωρ,
Πᾶν κλέος ἐξ ἀρετῆς ἐκ καμάτων τε φέρειν.
Οὗτος ἐν κείνοισι ἀφενος πολὺς, οὐδ' ἀλέγειον
Τῶν χρυσέων ὑπᾶτων μᾶλιστα ἰσοφροπίης.
Ἄρσι δι' ὑπερμενέων χρυσὸς καλὰ πάντα χαλέπτει
Ἐρρίπται δ' ἀρετῇ κειραμένη πλοκάμους.
Πάντες ἀλλήλοισι χρυσὸν, καὶ γὰρ ἐκείνω
Ἵνηταί τιμαί, ἄχρι τε καιρανίης,
Κεῖνόν τις φάει χρυσοῦν χρόνον, αὐτὰρ ἐγωγε
Τούτου, ἐφ' ᾧ νικᾷ χρυσὸς ἅπαντα μόνος.

Τὸ ἔβδουμον εἶνε ἡ ἐρμηνεία τοῦ Πυθαγορικοῦ τριγώνου. Τὸ ὄγδουον ἡ μετάφρασις τοῦ ἐπιγράμματος τοῦ Βεζου. Τὸ ἔναυτον εἶνε ἡ τῶν στίχων τοῦ Σενέκα μετάφρασις. Ἐπονται μετὰ ταῦτα ἡ τυπωμένη ᾠδή καὶ ἡ ἀποστολὴ ἀνευ ὁμῶς τῆς ἀριερωτηρίου ἐπιστολῆς τοῦ μοναχοῦ Κυρίλλου β'. Ἐξ ἐπιγράμματα εἰς τὸν Φιλάρχη ἀνώουμα.

ΠΕΡΙ ΜΕΛΙΤΟΣ.

Τις ἀγνοεῖ ὅτι μέλι ὀνομαζέται ἡ γλυκεῖα ἐκείνη οὐσία, τὴν ὁποῖαν αἱ μέλισσαι συναγούσιν ἀπὸ τῶν φυτῶν καὶ τῶν δένδρων αὐτῇ ἐκείνῃ, περὶ ἧς ὁ Ὅμηρος (Βατρ. 89) εἶπε τὸ διαθρύλλητον ἐκείνο

« . . . τὸ καὶ μάκαρες ποθέουσι »

τὸ ἀληθῶς dulce τοῦ Ῥωμαίου Ὁμήρου, περὶ οὗ ὁ Οὐέργιλιος ἐγράφη βιβλίον ὅλον ἡ οὐσία ἐκείνη, τὴν ὁποῖαν μετὰ μεγίστου πόθου ἐζήτουν καὶ αὐτοὶ αἱ « δλύμπια δώματ' ἔχοντες Οὐρανήωνες », καὶ πρὸς ἣν οἱ Πυθαγόρειοι ἔτρεπον ἰδίαν κλίσην;

Ἄν τις μόνον ἐνθυμηθῇ, ὅτι ὁ Ὅμηρος, θέλων νὰ ἐγκωμιάσῃ τοὺς λόγους τοῦ Νέστορος, πρὸς οὐδὲν ἄλλο ἐθεώρησε προσφύει νὰ τοὺς παρομοιάσῃ ἢ πρὸς τὸ μέλι, εἰπών,

« τοῦ καὶ ἀπὸ μέλιτος γλυκίων ῥέων αὐδῆ »

ὅτι ὁ Ξενοφῶν ὀνομάσθη Ἀττικὴ μέλισσα, « τῇ γλυκύτητι τῆς ἐρμηνείας », ὡς λέγει Διογένης ὁ Λαέρτιος, ὅτι καὶ περὶ τοῦ Πλάτωνος ἐμυθολογήθη ὅτι μέλι-

σα ἐπεκάθησεν ἐπὶ τῶν χειλέων αὐτοῦ βρέφους ἔτο ὄντος· ὅτι μέλισσα διέθρεψε τὸν Δία, (Virg. Georg. IV.) ὅτι ἐπὶ τούτοις πᾶσιν ὁ Οὐέργιλιος, — ὁ ἐπικούρειος Οὐέργιλιος — ἐθεώρει τὰς μέλισσας θεοῦ νοδὸς μετόχους, θέλει πεισθῆ περὶ τῆς ὑπολήψεως ἣν εἶχον, περὶ τοῦ μέλιτος αἱ ἀρχαῖοι. Τὸ καθ' ἡμᾶς ἀποροῦμεν πῶς διέφυγε τὸν νοῦν τοῦ Λιβανίου τὸ ἀντικείμενον τούτου, καὶ πῶς ὁ Λουκιανὸς, ἐγκωμίων περὶ Μυίας συντάξας, ἀπηξίωσε νὰ γράψῃ καὶ περὶ μελίτης· διότι βεβαίως, ἂν ἡ μὲν Ἀθῆναις τοῦ Σχυροτατέως περιήρχετο καὶ τῶν μελισσῶν τὰς κυφέλας καὶ ἐγράφε διὰ τὸ κάλλιστον προϊόν τῆς Ἀθῆδος, ὁ δὲ ἀπὸ Κυρήνης σοφιστῆς ηὐδοκίαι νὰ ἐξασκήσῃ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου τὴν δεινὴν αὐτοῦ ῥήτραν, γράφων καὶ περὶ τοῦ « τινὰ ἀ τις ἐγκωμια εἰπεῖν ἔχοι ἐπὶ μέλιτι ἢ ἐπὶ μελίτῃ », ἠέλομεν εὐκόλως ἀρυσθῆ ἀπὸ τοιούτων πηγῶν νάματα πλούσια ἀμοιροῦντες ὁμῶς τοιούτου βοήθηματος, θέλομεν περιορισθῆ εἰς ὀλίγα μόνον περὶ μέλιτος τὰ μᾶλλον ἀξιοτερέργα.

Ἡ γεῦσις καὶ ἡ ποιότης τοῦ μέλιτος παραλάττει κατὰ τὰ διάφορα εἶδη τῶν ἀνθέων, τῶν ὁποῖων τοὺς χυμοὺς ἀπομυζῶσιν αἱ μέλισσαι. Διὰ τοῦτο, ὁσάκις κῦται ἀπεκμυζῶσι τοὺς χυμοὺς τῆς λιθανωτίδος, τῆς πᾶρτου καὶ τοῦ θύμου, ἢ διατρέφονται ἐνδαιτώμεναι, ὅπου ἀδξάνει ἡ χρεῖσά κωσσία, καὶ τὸ εὐωδέστατον ἔρπυλλον, ἢ ἀνθεὶ ἀφθόνως ἢ ἠδέουσι μεθύμβρα, καὶ καταρρήττοις πηγῆς καὶ κρήτας πίνοσιν ἰων κῆποι (Virg. ibid. v. 30—33) », τὸ μέλι γίνεται γλυκὺ καὶ εὐωδέστατον. Ὅθεν τὸ τῶν Βαλλεαριδίων νήτων, τῆς Ναρθύνης καὶ τοῦ Ὑμηττοῦ εἶναι γλυκὺ καὶ εὐωδες, διότι κατασκευάζεται ἐκ χυμῶν τοιούτων ἀνθέων. Παρομοίως καὶ τὸ μέλι τῆς Προθηγκίας, ὅπου ἐπιχωριάζει ἡ νάρδος, φημίζεται διὰ τὴν ἐξαιρετοῦ αὐτοῦ γεῦσιν, καθὼς καὶ τὸ τῆς νήτου Κύθης ὅπου ἀκμάζουσιν αἱ πορτογαλλέσι. Τούναντιον δὲ ὅπου φύεται ἐν ἀφθονίᾳ φυτὰ πικρὰ καὶ φαρμακώδη, τὸ μέλι ἔχει γεῦσιν δυτάρεστον, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπιβλαστῆ. Ἐντεῦθεν τὸ τῆς Τραπεζοῦτος, τῆς Ἀμυτοῦ, τῆς Σινώπης καὶ πολλὰ ἄλλα ἄλλων τόπων εἶναι πικρὰ καὶ βλαπτικά.

Διακρίνονται δὲ δύο εἶδη μέλιτος, τὸ ἐκ τῶν διαφόρων ἀνθέων καὶ δένδρων κατασκευαζόμενον, ὡς προειπομιν, καὶ τὸ ἐκ θαμνωδῶν τιγῶν φυτῶν. Τὸ πρῶτον εἶναι γλυκύτερον, ἔχον τὸν κηρὸν διαυγέστερον καὶ ἀπαλότερον τὸ ἄριστον, δὲ ἐκ τῶν τοῦ εἶδους τούτου εἶναι τὸ λεγόμενον παρθέσιον ἢ τοῖ τὸ ἐκ παρθένων μελισσῶν κατασκευαζόμενον. Τὸ καλὸν μέλι εἶναι παχὺ, διαφανές καὶ καθαρὸν, κατὰ δὲ τὸν Ἀθήναιον (βιβλ. Β'. 26) καὶ εἰδικῶς βαρύτερον τῶν ἄλλων· διότι « μέλι » λέγει « χερητόν, χείρονη ἐπιχεόμενον εἰς τὰ κάτω βιάζεται ». Τὰ πολλὰ πυκνὸν μέλι νοθεύεται, ὡς γνωστὸν, καὶ μάλιστα διὰ τοῦ ἀλεύρου. Ἐκ τοῦ μέλιτος δύναται τις νὰ κατασκευάσῃ ἀξιόλογον οἶνον, ὄξος καὶ αἶραιον, γνωστὰ δὲ τὰ ἐν τῇ Φαρμακευτικῇ διάφορα αὐτοῦ εἶδη, οἶον τὸ ἐψημένον (mel despumatum), τὸ ἀπλοῦν ὀξύμελι (oximel simplex), τὸ μέλι τῆς γλυκορρίζης (mel

liquiritiar), τὸ ροδωτὸν (mel rosatum) καὶ τὸ ὑδρό-
μέλι (hydromel).

Παρά τοῖς ἀρχαίοις τὸ μέλι ὑπῆρχεν ἀνεκάθεν γνω-
στόν. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἐρεχθέως, ἢ εἰς τὴν
Ἀττικὴν περικλιθεῖσα ἀποικία τοῦ Κέκροπος ἐστρεψε
πρῶτως ἤδη τὴν προτοχὴν τῆς πρὸς τὰς μελίσσης,
καταστήματα τὴν γενεάν αὐτῶν ἀνεξάλειπτον ἀπὸ τοῦ
Υμηττοῦ. Ἐκτὸς δὲ τῆς Ἀττικῆς ἡ μελισσοουργία
ἀναφέρεται ἐκπαλαὶ ἀκμάζουσα ἐν τε τῇ Κρήτῃ καὶ
τῇ Κύπρῳ καὶ κατὰ τὸν Βόσπορον, ὅθεν φαίνεται ὅτι
ἐγένετο μεγάλη ἐξαγωγή μέλιτος καὶ κηροῦ πρὸς δὲ
τούτοις καὶ ἐν τῇ Σικελίᾳ παρὰ τῇ Ὑβλῇ, τῇ Καλύ-
μνῳ, τῇ Κέῳ καὶ κατὰ τῆς Λυκιάδος. Ἄν δὲ δώσω-
μεν πίστιν εἰς τὸν Στράβωνα (βιβλ. Γ' § 20 σ. 298)
« ἅπαν τὸ νησιωτικὸν μέλι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀστεῖόν
ἐστὶ καὶ ἐνάμιλλον τῷ Ἀττικῷ, τὸ δὲ ἐν ταῖς δε ταῖς
νήσοις διαπερόντως μάλιστα δὲ τὸ Καλύμνιον. Ὑ-
πὲρ πάντα ὁμως ταῦτα ἐξενίκησε τὸ Ὑβλαῖον λεγό-
μενον μέλι, καὶ ἰδίως τὸ Ἀττικόν, τὸ διὰ τοσούτων
ἐπαίνων ἀναπερόμενον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ἴδου τί
περὶ τοῦ πρώτου λέγει ὁ Στράβων (βιβλ. ε' § 5. σ.
360) « τοὺς μὲν οὖν Χαλκιδέας κτίσαι (ἐν Σικελίᾳ)
Νάξον, τοὺς δὲ Δωριέας Μέγαρα τὴν Ὑβλῆν πρότε-
ρον κελουμένην. Αἱ μὲν οὖν πόλεις οὐκέτ' εἰσὶ τὸ δὲ
τῆς Ὑβλῆς ὄνομα συμμένει διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ Ὑ-
βλαίου μέλιτος. »

Περὶ δὲ τοῦ δευτέρου, τοῦ Ἀττικοῦ, ἐκτὸς πλεί-
στων ἄλλων ὁμιλοῦσιν ὁ Πλίνιος, ὁ Ἀθήναιος, ὁ Πού-
χιος, ὁ Στράβων, ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ξενοφῶν. Ἐξαι-
ρετως δὲ ἀριστον ἐθεωρεῖτο τὸ ἐν τοῖς ἀργυρεῖσι
(διότι ὑπῆρξαν τὸ παλαι, ὡς γνωστὸν, πλούσια ἐν τῇ
Ἀττικῇ μεταλλεῖα) ἐξαγόμενον, τὸ ὁποῖον καὶ ἰδίως
ἀκάπριστον ἐκαλεῖτο ὅπως καὶ σήμερον (Στραβ. βιβ.
Θ' § 23 σ. 163). Τὸ μέλι τοῦτο ἦτο περίφημον καθ'
ὄλην τὴν Ἑλλάδα (Πλιν. βιβλ. ια'. κεφ. ιγ'. καὶ παρ'
ἄλλοις) καὶ ὁ Φοινικίδης (παρ' Ἀθην. βιβλ. ιδ'. 67.)
μεταξὺ τῶν προφυλαίων καὶ τῶν περιφήμων τῆς Ἀτ-
τικῆς ἰσχάδων, αἱ ὁποῖαι, ὡς γνωστὸν, παρετίθεντο
καὶ εἰς αὐτὴν τὴν τράπεζαν τοῦ Μεγάλου Βασιλέως,
συγκαταλέγει καὶ τὸ Ἀττικὸν μέλι. »

« Μύρτων λέγουσι καὶ μέλιτος ἐγχώμια

« Καὶ τῶν προφυλαίων καὶ τέταρτον ἰσχάδων.

« Τούτων ἐγευσάμην καταπλεύσας εὐθὺς κτλ. »

Τὸ μέλι τοῦτο μεταχειρίζοντο κατ' ἐξοχὴν εἰς
τὸ κατασκευάζειν πλακούντια καὶ καρυκεύματα. (Ἀθην.
βιβλ. γ'. κεφ. κέ. καὶ βιβλ. ιδ'.). Ἐντεῦθεν δὲ δύναται
τις νὰ συμπεράνη περὶ τῆς ὑπερόγκου τιμῆς, εἰς
ἣν ἐπωλεῖτο καὶ περὶ τοῦ ἐξ αὐτοῦ κέρδους τῶν
Ἀθηναίων, οἵτινες ἐκαρποῦντο κατ' ἔτος ὑπερβάλλου-
σαν ποσότητα μέλιτος ἀπὸ τῶν ἀπείρων αὐτῶν κα-
τὰ τὸν Ὑμηττὸν μελισσοτροφείων.

Τὰ μελισσοτροφεία ταῦτα, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω,
ἀπὸ τοῦ Ἐρεχθέως ἐτι εἶχον καταπλουτίσει τὸ ὄ-
ρος τοῦτο δι' ἀπείρων σιμηνῶν. Τοσοῦτον δὲ εἶχον
πληθυνθῆ, ὥστε ὁ Ξενοφῶν λέγει ὅτι, καθὼς εἰ
Ἀθηναῖοι, οὕτω καὶ αἱ μέλισσαι αἱ Ἀττικαὶ εἶχον
περιελθεῖ εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ ἀπεκπέμπειν ἀποικίας

ζώ. Ε'. κεφ. κα'.) ὁ βασιλεὺς τῶν μελισσῶν, ἐσχη-
μάτιζεν ἐκάστοτε ἀπὸ αὐτῶν σμῆνος καὶ τὰς ἠνάγ-
καζε ν' ἀποξενῶνται τῆς πατρίδος ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν
τῆς ἐκλελεγμένης παρ' αὐτοῦ μελίσσης. Ἐλάμβαν-
ον δὲ τὴν τροφήν αὐτῶν αἱ μέλισσαι τοῦ Ὑμητ-
τοῦ ἀπὸ τοῦ καθ' ὄλον τὸ ὄρος ἐν ἀφθονίᾳ ἀναφυο-
μένου ἐρπύλλου, τοῦ δενδρολιθάνου, τῆς σπάρτου
καὶ τοῦ θύμου. (Θεόφρ. Ἰσ. φυτ. βιβλ. ε'. κεφ. ζ'.
Πλιν. βιβλ. ιθ'. κεφ. ε'. Ἀντιφ. παρ' Ἀθην. αὐτόθι).
ἦτο δὲ ὁ θύμος οὗτος περίφημος εἰς τοὺς ἀρχαίους,
καὶ ὁ Ἀλεξίς (παρ' Ἀθην. ιδ'. 67) μεταξὺ τῶν πα-
ρασήμων τῆς Ἀττικῆς προϊόντων συγκαταλέγει καὶ
τὸν θύμον.

« ... Εἰσέβαινον ἰσχάδες

« Τὸ παράσημον, καὶ θύμου δέσμαι τινες. »

Τὸ Ὑμηττικὸν μέλι ἦτο λευκόχραιο, ἐμελαινετο
δὲ, ἂν ἐφυλάττετο πολὺν καιρὸν, διετήρει ὁμως
πάντοτε τὴν βρευστότητά του. Ἴσως ἐμελαινετο τὸ
ἐκ τῶν μύρων μόνον κατασκευαζόμενον, διότι ὁ Κλέ-
αρχος (παρ' Ἀθην. βιβλ. ε'. 3.) λέγει ὅτι « τὸ ἐν
Κλειτορι μέλι... γλωρὸν, τὸ δ' ἐκ τῶν μύρων...
μέλαν. » Ἐκτὸς δὲ τῶν εἰρημένων, τὸ Ἀττικὸν
μέλι εἶχε τὴν ἐξοχὴν καὶ ἀξιόλογον ἀρετὴν ὅτι συν-
έτεινεν εἰς μακροζωίαν καὶ ὡς τοιοῦτον εἶχεν ἀ-
ποκτήσει πολλὴν καὶ μεγάλην παρὰ τοῖς ἀρχαίοις
φήμην. Ἐκ τῶν πολλῶν περὶ τούτου, ἀναπερόμεν
τὸ ἐξῆς τοῦ Ἀθηναίου (βιβλ. ε'. 26), τὸ μᾶλλον ἀ-
ξιοσημεῖωτον « Δημοκρίτον δὲ τὸν Ἀβδηρίτην λό-
γος ἔχει διὰ γῆρας ἐξάξει αὐτὸν διεγνωκῶτα τοῦ
ζῆν, καὶ ὑφαιροῦντα τῆς τροφῆς καθ' ἐκάστην ἡμέ-
ραν, ἐπεὶ αἱ τῶν Θεσμοφορίων ἡμέραι ἐνέστησαν,
δεηθειῶν τῶν οἰκείων γυναικῶν μὴ ἀποθανεῖν κα-
τὰ τὴν πανηγυρίν, ὅπως ἐορτάσωσι, πεισθῆναι κελεύ-
σαντα μέλιτος ἀγγεῖον ἐν τῷ πλησίον παρατεθῆναι,
καὶ διαζῆται ἡμέρας ἱκανὰς τὸν ἄνδρα, τῇ ἀπὸ τοῦ
μέλιτος ἀναφορᾷ μόνῃ χρώμενον, καὶ μετὰ τὰς ἡ-
μέρας, βρασταχθέντος τοῦ μέλιτος, ἀποθανεῖν. » Καθ'
ὄλου δ' εἰπεῖν ὁ Δημοκρίτος ἠγάπα πολὺ τὸ μέλι,
καὶ « πρὸς τὸν πυθόμενον, πῶς ἂν ὑγειῶς τις διάγοι,
ἐφη, εἰ τὰ μὲν ἐντὸς μέλι τι βρέχοι, τὰ δ' ἐκτὸς ἐ-
λαίω. (Ἀθην. αὐτόθι). » Καὶ οἱ Πυθαγόρειοι δὲ, οἱ
ἐχθροὶ ἐκεῖνοι τῶν ὀσπρίων, οἱ μυστατόμενοι τὰ κρέα-
τα καὶ βελυσσόμενοι τοὺς κυάμους, ἠγάπων ὑπερβα-
λόντως τὸ μέλι καὶ τροφή αὐτῶν ἦν ἄρτος μετὰ
μέλιτος, ὡς φησὶν Ἀριστόξενος (Ἀθην. αὐτ.), τοὺς
προσφερομένους αὐτὰ ἀεὶ ἐπ' ἀρίστῳ λέγων ἀνότους
διατελεῖν. Ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ οἱ Κύρριοι, οἱ περὶ
Σαρδῶνα οἰκοῦντες, λέγει ὁ αὐτὸς Ἀθήναιος, ἦσαν
περίφημοι διὰ τὴν πολυχρονιότητα τὴν ὁποῖαν πε-
ριποιοῦν εἰς ἑαυτοὺς τρῶγοντες μεγάλην ποσότητα
μέλιτος.

Ὅσοι δὲ ἀφορᾷ τὸ ἀλλαχόθι γινόμενον μέλι τοῦτο
μειονεκτεῖ τοῦ Ὑμηττικοῦ. Εἰπόντες δὲ περὶ τῶν
κυριωτέρων ἐξ αὐτῶν ἀνωτέρω, θέλομεν ἤδη μετα-
φέρει τὸν λόγον εἰς μέλι ἀξιοσημεῖωτον διὰ τὴν
κακὴν αὐτοῦ γεῦσιν ἢ τὰ κακὰ ἀποτελέσματα τὰ
ὁποῖα ἐπιφέρει εἰς τοὺς ἐξ αὐτοῦ ἀπογευομένους
Ἐν πρώτοις ὁ Στράβων λέγει ὅτι τὸ μέλι τῆς Σι-

Ὅθεν ἡ βασιλίςσα ἦν κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην (Ἰστορ. νώπης τῆς ἐντεῦθεν τοῦ Ἄλφου καὶ τῆς πέραν αὐτοῦ Ἀμισσοῦ ἦτο ὑπέπικρον· ἔπειτα ὁ Διοσκορίδης λαλεῖ περὶ ἄλλου μέλιτος, τὸ ὁποῖον καθίστα παρέρροντος τοὺς ἀπογευομένους. Ὁ Στράβων ὡσαύτως διηγείται ὅτι κατὰ τὰς νήτους τῆς Εὐθείας ὑπῆρχε μέλι τὸ ὁποῖον καθίστα σκυθραποῦς καὶ μαινώδεις τοὺς ἐξ αὐτοῦ ἐσθίοντας. Καὶ ἡ Κολχίς δὲ, κατὰ Διδώρον τὸν Σικελιώτην, ἐξῆγεν εἶδος μέλιτος, ἐξ οὗ ὅσοι ἀπεγύοντο ἐβυθίζοντο εἰς δεινὴν ἀθυμίαν. Τὸ μᾶλλον ἀξιοσημεῖον διὰ τὴν τοιαύτην ἰδιότητα μέλι εἶναι τὸ τῆς Τραπεζοῦντος, περὶ οὗ ὁμιλεῖ ὁ Ξενοφῶν καὶ ὁ Στράβων, καὶ τὸ ὁποῖον καὶ σήμερον ἀκόμη, κατὰ τῶν νεωτέρων περιηγητῶν τὰς μαρτυρίας, διατελεῖ ἔχον τὰς αὐτὰς ἰδιότητας καὶ ἐπιφέρει τὰ αὐτὰ ὡς καὶ παλαι ἀποτελέσματα. Ἴδου τί λέγει ὁ Ξενοφῶν, (Κυρ. ἀναβ. βιβλ. Δ' κεφ. ἡ. 20—21) « καὶ τὰ σμήνη πολλὰ ἦν αὐτόθι (δύο σταθμοῦς, ἑπτὰ παραστάγας μεσογαίωτον τῆς Τραπεζοῦντος) καὶ τῶν κηρίων ὅσοι ἔραγον τῶν στρατιωτῶν πάντες ἀφρονέες τε ἐγίνοντό τε καὶ ἤμιον, καὶ κάτω διεχώρι αὐτοῖς, καὶ ὀρθὸς οὐδεὶς ἠδύνατο ἴστασθαι· ἀλλ' οἱ μὲν ὀλίγου ἐξηδοκότες, σφόδρα μεθύουσιν ἰώκεσαν, οἱ δὲ πολὺ μαινομένοις, οἱ δὲ καὶ ἀποθνήσκουσιν. Ἐκείντο δὲ οὕτω πολλοὶ, ὡς περ τροπῆς γεγενημένης, καὶ πολλὴ ἦν ἡ ἀθυμία. Τῆ δ' ὑστεραία ἀπέθανε μὲν οὐδεὶς, ἀμφὶ δὲ τὴν αὐτὴν που ἀνεφρόνουν· τρίτη δὲ καὶ τετάρτη ἀνίσταντο ὡς περ ἐκ φαρμακοποιίας. » Περί τοῦ αὐτοῦ μέλιτος λέγει καὶ ὁ Στράβων (βιβλ. 16.) « Οἱ δ' Ἑπτακωμηταί (οἱ τῆς Τραπεζοῦντος ὑπέρκεινται καὶ τῆς Φαρνακίας) τρεῖς Πομπηίου σπέρας κατέκοψαν, δεξιούτας τὴν ὀρεινὴν, κεράσαντες κρατήρας ἐν ταῖς ὁδοῖς τοῦ μαινομένου μέλιτος, ὃ φέρουσιν οἱ ἀκρέμονες τῶν δένδρων· πιῶσι γὰρ καὶ παρακόψασιν ἐπιθέμενοι βραδίως διεχειρίσαντο τοὺς ἀνθρώπους. » Καὶ ὁ Πλίnius (Lib. XXI, 13) δὲ ὀνομάζει διὰ τῆς αὐτῆς λέξεως τὸ μέλι τοῦτο καὶ λέγει ὅτι ἐγίνετο παρὰ τοῖς Σάνοις. Καὶ σήμερον δὲ ἀκόμη, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴπομεν, κατὰ τοὺς αὐτοὺς τόπους γίνεται τὸ αὐτὸ μέλι, καὶ οἱ ἐγγύριοι, ὡς σημειοὶ ὁ Κοραῆς, τῆ τῶ Τούρκων φωνῆ δελι-μπάλ αὐτὸ καλοῦσι, ταῦτόν εἰπεῖν μαινώμενον μέλι. Τὸ μέλι δὲ τοῦτο ὑποτίθεται ὅτι συνάγεται ἐκ τῆς Ποντικῆς Ἀζαλέας, διότι τὸ φυτόν τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἄλλως ἀποπνέει τερπνὴν εὐωδίαν, φύεται ἐν ἀφθονίᾳ κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο, καὶ οἱ νεώτεροι δὲ περιηγηταὶ συμφωνοῦσιν ἐντελῶς πρὸς τὰς ἀνωτέρω μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων, καὶ ὁ Κεϊθ-Ἀδότης εἰς ἐπιστολὴν γραφείσαν πρὸς τὴν Ζωολογικὴν Ἑταιρείαν τοῦ Λονδίνου. « Τὰ ἀποτελέσματα, λέγει, ἅτινα ἐπιφέρει εἰς τοὺς ἐσθίοντας τὸ μέλι, τὸ ἐξαγόμενον κατὰ τινὰ πλησιόχωρα τῆς Τραπεζοῦντος μέρη, συμφωνοῦσιν ἐντελῶς, ὡς καὶ ἐγὼ αὐτὸς περὶ τοῦτου ἐβεβαιώθην, πρὸς τὰ συμπτώματα τὸ περιγραφόμενα ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος. Ὁ ὀλίγον ἐξ αὐτοῦ ἀπογευθεὶς, καταλαμβάνεται αἰφνης ὑπὸ σφοδρᾶς κεφαλαλγίας καὶ ὑπὸ ἐμέτου, καὶ ὁμοιάζει μεθύοντι. Μεγαλειτέρα δὲ ἐξ αὐτοῦ ποσότης ἠθέλην

ἀπατερῆσαι παντάπασι τὸν ἐσθίοντα τῶν δυνάμεων καὶ τοῦ λογικοῦ ἐπὶ πολλὰς ὥρας. »

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦτο γνωστὸν καὶ τὸ τακχτροκαλάμον καὶ τὸ ἐκ τούτου πολὺ ἤρηστον σήμερον σίκαχαρον, καὶ ὁ Νέαρχος (παρὰ Στράβ. 1Ε'. 20. σ. 93.) « εἶρηκε καὶ περὶ τῶν καλάμων (τῶν ἐν τῇ Ἰνδοκῆ), ὅτι ποιοῦσι μέλι, μελισσῶν μὴ οὐσῶν » Ὁ αὐτὸς δὲ Στράβων (βιβλ. 6'. σ. 94) λέγει καὶ περὶ ἄλλου εἶδους μέλιτος ἐν τῇ Ἰρκανίᾳ γινομένου, τὸ ὁποῖον σμηνουργεῖται ἐν τοῖς δένδροις, καὶ ἀποφέρει ἀπ' αὐτῶν. Τὰ αὐτὰ δὲ λέγει καὶ ἐν τῷ 1Α'. βιβλίῳ § 2. σ. 327. Ὁ αὐτὸς Στράβων λαλεῖ (1ΣΤ'. § 17. σ. 216.) καὶ περὶ ἄλλου εἶδους μέλιτος « ἀπὸ ἄνθους τίνος ἐκ πιεζομένου » οὗτινος τὸ μελίκρατον ἔπινον συνήθως οἱ τύραννοι τῶν Τρωγλοδυτῶν. Ἐκτὸς δὲ τούτων ὄλων οἱ ἀρχαῖοι ἐξῆγον (ὁ αὐτὸς 1ΣΤ'. § 14. σ. 166) μέλι καὶ ἐκ τῶν φοινίκων, ἀπὸ τῶν ὁποίων κατεσκευάζον καὶ ἄρτον, καὶ οἶνον, καὶ ἄλφιτα, καὶ ὄξος.

Δ. Ν. Τ.

ΚΟΥΑΚΕΡΟΙ.

Ἡ ἀγγλικὴ λέξις Quaker σημαίνει ἀκριβῶς ἐκείνον τὸν ὁποῖον ἡ χυδαία γλῶσσα ὀνομάζει παρ' ἡμῖν τρεμουλιάρην· διακρίνονται δὲ ἰδίως δι' αὐτῆς οἱ ἀπαδοὶ αἰρέσεως τίνος τῆς θρησκείας τῶν διαμαρτυρουμένων, διότι αἰνοῦσι τὸν Θεὸν τρέμοντες καὶ χορεύοντες.

Φαίνεται ὅτι ἡ αἵρεσις αὕτη ἐπήγαγεν ἐκ τῆς περικοπῆς ἐκείνης τῆς θείας Γραφῆς τῆς λεγούσης ὅτι ὁ Δαυὶδ « ἀνεκρούετο ἐν ὄργανοις ἡρμωμένοις ἐνώπιον Κυρίου, » καὶ ὅτι ἦν « ἀνακρουόμενος καὶ ὀρχούμενος ἐνώπιον Κυρίου. » Βασιλ. Β'. Κεφ. Στ. 14—16. Ἡ ἐρμηνεία αὕτη ἄς μὴ φανῆ παράδοξος εἰς κανένα· διότι οἱ διαμαρτυρούμενοι, ὡς μὴ διατελοῦντες ὑπὸ κυριαρχίαν ἐκκλησιαστικὴν, μηδὲ διοικούμενοι ὡς ἡμεῖς ὑπὸ κανόνων καὶ νόμων ἐκκλησιαστικῶν, ὀδηγῶν μόνον ἔχουσι τὴν Γραφὴν, καὶ ἐξηγοῦσιν αὐτὴν ἕκαστος κατὰ τὴν ἰδίαν ἀντίληψιν. Ἐντεῦθεν ἐγεννήθη καὶ τῶν Κουακέρων ἡ αἵρεσις, καὶ μυρία ἄλλα, περὶ ὧν διέλαβε βιβλίον ἄξιον λόγου ἐκδοθὲν πρὸ τινῶν ἐτῶν ἐν Σμύρνη, οὗ τινος ὁμοῦς ἐλησμονήσαμεν τὴν ἐπιγραφὴν. Ἡ βλάστησις τῶν αἰρέσεων τούτων ἐξακολουθεῖ καρποφόρος καὶ σήμερον ἐν τῇ ἀρκτῶσ μαλιτα Ἀμερικῆ, ὅπου ὁ ἀριθμὸς τῶν θρησκευτικῶν τυλλόγων ἀνέβαινε πρὸ τεσσάρων ἐτῶν, κατ' ἀπαριθμησιν γενομένην ἐν Νεοεβοράκω, εἰς εἰκοσιδύω περίπου χιλιάδας! Δὲν εἶχεν ἄρα ἄδικον ὁ Βολταῖρος ὅταν ἔλεγεν ὅτι, « tout protestant est pape une Bible à la main, » ἕκαστος διαμαρτυρούμενος, ἔχων τὴν Γραφὴν ἀνά χειρας, γίνεται πάπας. » Δυνάμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς νὰ εἰπώμεν ὅτι οἱ διαμαρτυρούμενοι εἶναι λαὸς σχολιαστῶν, καθὼς οἱ Ἕλληνες εἶναι λαὸς ὑπουργηματικῶν, εἴτε γινώσκουσιν εἴτε μὴ γράμματα.